

DRAMMEN KOMMUNE

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Vår referanse
09/5994/4/KRIHOL

Arkivkode
F40

Deres referanse

Dato
04.01.2013

SVAR - FORSLAG TIL ENDRINGER I ADOPSJONSLOVEN

Høringsuttalelsen til Drammen kommune skal behandles i bystyret 19. februar d.å. For å kunne overholde svarfristen sendes innstilling til vedtak. Eventuelle endringer etter behandling i bystyret ettersendes.

Høringsnotatet inneholder flere forslag til endring, og rådmannen trekker frem de viktigste med en egen kommentar under hvert punkt. De punktene i høringsnotatet som ikke omtales gir Drammen kommune sin tilslutning til. Drammen kommunes uttalelse markeres i kursiv.

Kap 2 Spørsmål om endret organisering av adopsjonsfeltet

Dette kapittelet handler om det er kommunene eller de fem regionene i Bufetat som skal være den instans som utreder adoptivsøker i saker etter adopsjonsloven.

Adopsjonsloven slår fast at adopsjon og forhåndssamtykke av adopsjon fra utlandet skjer ved bevilling fra departementet. Myndigheten til å treffe vedtak etter adopsjonslovens §§ 1 og 16e ble fra januar 2004 delegert til de fem regionene i Bufetat. Kommunene bistår adopsjonsmyndighetene i å opplyse en adopsjonssøknad ved å utrede søkere som ønsker å adoptere barn fra Norge eller fra utlandet, og gir en tilrådning. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) er klageinstans over regionenes vedtak.

Adopsjonsformidling av barn fra utlandet skjer i utgangspunktet gjennom de tre private organisasjonene som har fått myndighetenes tillatelse til å drive sin virksomhet: Adopsjonsforum, Verdens Barn og InorAdopt.

Departementet foreslår at utredningskompetansen flyttes fra kommunene til de fem regionene i Bufetat. Kommunene skal ha en plikt til å bistå de statlige myndighetene med eventuelle opplysninger kommunen måtte ha om søkerne, for eksempel i saker der søkerne har vært i kontakt med barneverntjenesten eller andre hjelpetjenester.

Plan og økonomi

Engene 1, 3008 Drammen
Tlf. 03008 Fax. 32 04 62 00
www.drammen.kommune.no
Org. nr. 939 214 895

Flytting fra kommune til de fem regionene begrunnes med økt effektivitet i saksbehandlingen, likebehandling og kvalitet i utredningsarbeidet. Departementet mener at dette vil frigjøre kapasitet i kommunene. Dette forutsetter at Bufetats regioner tilføres økte ressurser, som vil resultere i nye statlige arbeidsplasser ved regionene. Arbeidet med utredning av søkere i distriktene vil medføre økte utgifter til reise og overnatting, der avstanden mellom Bufetat og søkere er stor. Departementet fremhever at vekselvirkningen av å utrede søkere og treffe vedtak vil gi saksbehandlere i Bufetat bred og allsidig kompetanse om adopsjon.

Faglig utvalg for adopsjonssaker (Faglig utvalg) har oppgaver knyttet til adopsjon av ukjent barn, både ved nasjonal og internasjonal adopsjon. Departementet foreslår at Faglig utvalg for adopsjonssaker ikke lengre skal godkjenne forslag fra opprinnelseslandets myndigheter om tildeling av adoptivforeldre til barn, der barnet har behov for spesiell støtte, men at dette ansvaret legges til de fem regionene i Bufetat. Faglig utvalg skal fortsatt ha sin rolle ved innlandsadopsjon, jf adopsjonslovens § 16 c.

Det ble fremmet forslag i NOU 2009: 21 om at saksbehandlingen skulle deles opp i tre faser hvor formelle krav i forhold til regelverket først må innfris, deretter at søkere deltar på obligatorisk adopsjonsforberedende kurs i regi av Bufdir, før den reelle utredningen av søkerne starter. Dette har departementet valgt ikke å følge opp.

Høringsuttalelse fra Drammen kommune:

Drammen kommune støtter departementets forslag om å flytte ansvar for utredning av adopsjonssøkere fra kommunen til regionene i Bufetat. Drammen kommune mener imidlertid at det blir for store geografiske områder som skal dekkes av samme region, og foreslår derfor at de nye stillingene som skal opprettes i Bufetat ikke plasseres ved regionkontoret, men fordeles på de største byene eller andre naturlige områder i regionen.

Ved å fordele ansvaret til de største byene eller andre naturlige områder i regionen, vil kostnadene til reise og opphold reduseres. Videre vil adopsjonssøkerne unngå å oppleve avstand til saksbehandler når det gjelder mulighet for støtte og veiledning i ventetiden, rett etter at adoptivbarnet er kommet hjem, og i forhold til utarbeidelse av tilleggs- og oppfølgingsrapporter som noen adopsjonsland krever at kommunen må utarbeide.

Drammen kommune ser at adopsjonssøkere kan sikres likebehandling nasjonalt ved å opprette større utredningssentre i regionene (de større byene) i Bufetat. Dette kan også lette arbeidet i mange mindre kommuner som har mindre erfaring med adopsjonsarbeidet. Ved å samle kompetansen unngår Bufetat å returnere ufullstendige søknader, og saksbehandlerne i kommunene slipper å prioritere adopsjonssøkere opp mot ordinære barnevernssaker.

Kommunen mener at den instans som har utredet søkerne også gis myndighet til å fatte endelig vedtak om godkjenning, og at klageinstans er Bufdir.

Slik adopsjonsloven er i dag har alle rett til å få utredet sin søknad, selv om utreder er kjent med at søknad om adopsjon trolig ikke vil bli vedtatt i Bufetat. Drammen kommune har registrert endringer i adopsjonsarbeidet ved at flere ønsker å adoptere søsken, og flere søkere har status som flyktninger

og asylsøkere. Det viser seg å være langt mer ressurskrevende å utrede søkere som ikke har alle formelle krav i orden, som fast arbeid, egen bolig, norsk statsborgerskap og god helse. Manglende norskkunnskaper hos søkere krever at tolk er med på utredningsarbeidet, noe som forlenger prosessen. I tillegg er det behov for å oversette enkelte dokumenter for søkerne. I disse sakene er det nødvendig å påregne ekstra saksbehandlingstid.

På tross av at departementet velger å ikke følge opp utvalgets forslag om å dele saksbehandlingen inn i ulike faser, mener Drammen kommune at det ville vært positivt for behandling av adopsjonssaker. Ved å innfri kravene i fase 1 (alder, helse, økonomi, ekteskapets varighet, vandel, statsborgerskap osv), før fase 2 (obligatorisk adopsjonsforberedende kurs) og fase 3 (utredningsarbeidet) starter, vil det på et tidlig tidspunkt bli avklart for søkerne om de er kvalifisert for endelig forhåndsgodkjenning. For mange søkere er det en følelsesmessig påkjenning å gå igjennom et langt utredningsarbeid, og kommunen og Bufetat vil kunne spare ressurser på å ikke utrede søkere som likevel ikke oppfyller de formelle kravene. Drammen kommune mener formelle krav til adopsjonssøkere bør nedfelles i ny forskrift.

Kap 5 Samboere og adopsjon

Etter adopsjonsloven § 5 annet ledd kan ikke andre enn ektefeller adoptere sammen. Kun ektefelle eller registrert partner kan adoptere ektefelle eller registrert partners barn, jf adopsjonsloven § 5 a (stebarnsadopsjon). Dette innebærer at samboere ikke kan adoptere sammen, heller ikke hverandres barn (stebarnsadopsjon).

Samlivsformer og familietableringer har endret seg de siste tiårene. Barn har like rettigheter, uavhengig om foreldrene er gift eller samboere. Samboere og lesbiske par har lik rett til å bli vurdert for assistert befruktning som ektepar. Ekteskap er ikke lenger kun mellom mann og kvinne. Det er likevel ingen generell likebehandling av samboere og ektepar i lovverket.

Norge har ratifisert den reviderte europeiske konvensjonen av 2008 om adopsjon. Denne gir konvensjonsstatene mulighet til å la konvensjonens bestemmelser omfatte heterofile og homofile samboere som lever sammen i et stabilt forhold. Statene kan altså velge om samboere skal få adoptere sammen eller ikke.

Etter gjeldende norsk rett er det bare ektefeller (av ulikt eller samme kjønn) som kan adoptere sammen. Departementet stiller spørsmål om det finnes grunner til å opprettholde denne forskjellen mellom ektefeller og samboere. En viktig forutsetning er at forholdet er stabilt og departementet foreslår derfor at et samboerforhold bør avgrenses til to personer som bor sammen i ekteskaplignende forhold. Det må gjøres en konkret vurdering av om søkerne er å regne som samboere, som at de har felles adresse i Folkeregisteret, om de har opprettet samboerkontrakt, om de har kjøpt felles bolig og/eller har felles økonomi, opprettet gjensidig testamente, har felles barn og lignende.

Pr dags dato har ingen opprinnelsesland åpnet for adopsjon av barn til homofile par, dermed vil søknader om forhåndssamtykke i all hovedsak gjelde for heterofile samboere. Imidlertid vil det kunne bety endringer for søknader om innenlandskadopsjon, da både heterofile og homofile

samboere vil kunne søke om stebarnadopsjon, adopsjon av fosterbarn og adopsjon der foreldre med foreldreansvar er døde og foreldreansvaret er overtatt etter barnevernloven.

Departementet foreslår at samboere skal kunne bli vurdert som adoptivforeldre på lik linje med ektefeller. Det innebærer at to personer som bor sammen i et stabilt og ekteskapslignende forhold kan adoptere sammen, og at den ene samboeren kan adoptere den andre samboers barn.

Høringsuttalelse fra Drammen kommune

Drammen kommune støtter departementets forslag om at samboere skal kunne vurderes som adoptivforeldre på lik linje som ektefeller. Det bør imidlertid fortas en grundig vurdering av samboerforholdets kvalitet og styrke, slik at hensynet til barnets beste om å vokse opp i en stabil familieenhet ivaretas.

Kap. 6 – Krav ved søknad om forhåndssamtykke til adopsjon av barn fra fremmed stat

I gjeldende adopsjonslov er den nedre aldersgrensen for å få adoptere 25 år, og den øvre aldersgrensen er anbefalt ikke å overstige 45 år (inntil fylte 46 år). Fremtidsperspektivet for adopsjonssøkere må være at de skal være i stand til å takle omsorgsoppgaver i 15-20 år fremover. De helsemessige forutsetningene avtar med alderen, samtidig som eldre foreldre kan være godt kvalifiserte. Det enkelte adopsjonsland har egne regler om både nedre og øvre aldersgrense. Departementet foreslår at øvre aldersgrense settes til under 42 år, det vil si at søkerne ikke er fylt 42 år på søknadstidspunktet.

Departementet mener likevel at det bør være mulighet for unntaksbestemmelser ved visse forhold, for eksempel at kun den ene av søkerne er over aldersgrensen, at søkerne har egne eller adopterte barn fra før, eller at barnet har spesielt nær tilknytning til søkerne. De fremmer også spørsmål om unntaksbestemmelser for adopsjon av barn med spesielle behov eller der hvor en eller begge søkerne er spesielt godt egnet.

Departementet ber om innspill på om adopsjonssøkere kan få behandlet og innvilget sin søknad om adopsjon parallelt med at de blir behandlet for barnløshet.

I henhold til forvaltningsloven har de ulike instansene som behandler en adopsjonssøknad en generell veiledningsplikt. Dette ansvaret ligger hos både regionene i Bufetat, hos de godkjente adopsjonsorganisasjonene og i kommunene. Bufdir arrangerer adopsjonsforberedende kurs over hele landet. Kursene er pr i dag ikke pålagt for å bli godkjent for adopsjon, men praksis viser at de fleste søkere deltar på kurs. Kurset er gratis, og deltakerne dekker reiseutgifter selv.

Haagkonvensjonen sier at mottakerlandene skal forsikre seg om at adoptivsøkere har fått nødvendig rådgivning, og fremmer utbygging av rådgivningstjenester for adopsjon.

Departementet foreslår at deltagelse på adopsjonsforberedende kurs skal være et vilkår for å få forhåndssamtykke for adopsjon av barn fra utlandet. Departementet foreslår at kursene fortsatt skal være gratis for deltagerne, men at de betaler reiseutgiftene selv. Det kan bli innført en kursavgift i framtiden.

Høringsuttalelse fra Drammen kommune

Drammen kommune støtter departementets forslag om at øvre aldersgrense som hovedregel settes til 42 år på søknadstidspunktet. Kommunen erfarer at ventetiden på tildeling av barn fra de fleste land har økt, noe som fører til at adopsjonsforeldrene i gjennomsnitt blir eldre. Drammen kommune mener at det bør være tilstrekkelig at det nedfelles en øvre aldersgrense i forskriftene til loven, sammen med visse unntaksbestemmelser. Dette begrunnes med at de er svært mange variasjoner i søkergruppen, og at det bør være rom for å vurdere skjønn i den enkelte sak.

Drammen kommune mener at dersom den øvre aldersgrense i søknadstidspunktet for adopsjon settes til 42 år, så bør det tillates at søkerne kan behandles for sin barnløshet samtidig. Saksbehandlere må eventuelt vurdere om det blir for vanskelig for søkere å gjennomføre to prosesser simultant, dersom sorgen over å mislykkes med forsøkene er så stor at søkerne ikke er tilgjengelig for å engasjere seg i adopsjonsprosessen.

Drammen kommune støtter forslaget om at adopsjonsforberedende kurs skal være et krav for å få forhåndssamtykke for adopsjon. De totale utgiftene adopsjonssøkere har i forbindelse med en adopsjonsprosess er høye. Drammen kommune mener derfor at ved å stille krav om at adopsjonsforberedende kurs er gjennomført som grunnlag for en forhåndsgodkjenning, bør det fortsatt dekkes av myndighetene.

Med vennlig hilsen

Kristine Holmbakken
rådgiver

